Κωστής Παλαμάς: Σχολείο ίσον δάσκαλος

Κωστής Παλαμάς (1859 - 1943) Ελληνας ποιητής, πεζογράφος, ιστορικός και κριτικός της λογοτεχνίας

Γράφει ο **Δημήτρης Νατσιός** (Δάσκαλος - Κιλκίς)

«Γεννήθηκα το 1887 στον Πειραιά• οι γονείς μου κατάγονταν από τη Χίο. Η μητέρα του αείμνηστου Πορφύρα και η δικιά μου ήταν αδελφάδες, το γένος Συριώτη. Τις εγκύκλιες σπουδές τις πέρασα στον Πειραιά. Κι όποιος ξέρεις τι σημασία έχει για τον νέο η παρουσία στην κριτική τούτη ηλικία ενός προσώπου σαν τον λαμπρόν εκείνο παιδαγωγό, που θύμιζε αρχαίον Έλληνα, τον αείμνηστο Ιάκωβο Δραγάτση, νιώθει γιατί οι μαθητές του φυλάγουν σ' όλη τους τη ζωή, μέσα στην καρδιά τους, τη μνήμη της μορφής του». (Δ. Πικιώνη «Κείμενα», εκδ. «Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τράπεζας», σελ. 23).

Ξεκίνησα να διαβάζω κάποια αυτοβιογραφικά σημειώματα του Δ. Πικιώνη, του μεγάλου Έλληνα. Κοντοστάθηκα, «φιλοσόφησα» λίγο την τελευταία πρόταση του προοιμίου του. Κράτησε στα φυλλοκάρδια του, ολοζωής, την μνήμη της μορφής του δασκάλου του. Μεγάλη κουβέντα.

Πόσες φορές σε βιογραφίες σπουδαίων, «πάνυ ακριβών» ανθρώπων, δεν διαβάζουμε παρόμοιες φράσεις. «*Ευτύχησε να μαθητεύσει κοντά στον…*». «*Ο μεγάλος Δάσκαλος του Γένους… τον*

ενέπνευσε την αγάπη για τα γράμματα». Όσο κρατούσε η Παιδεία σ' αυτόν τον τόπο, σχολείο και παίδευση σήμαινε δάσκαλος. Τα πάντα δορυφορούσαν τον δάσκαλο. «*Καλών των διδασκάλων καλοί και οι μαθηταί*», απροσπέλαστος ο λόγος του αγίου Γρηγορίου του Θεολόγου.

Χαρακτηριστικό το ακόλουθο παράδειγμα, που δείχνει το πόσο σημαντικό και ουσιαστικό θεωρούσαν οι Ρωμιοί (Βυζαντινοί) πρόγονοί μας το αξίωμα του δασκάλου. Στα χρόνια του λόγιου αυτοκράτορα Θεόφιλου (829-842 μ.Χ.) διδάσκει στην Κωνσταντινούπολη ο περίφημος Λέων ο μαθηματικός ή φιλόσοφος. (Ο οποίος μετέβη από την Πόλη στην Άνδρο για πληρέστερη μόρφωση, όπου δίδασκε κάποιος ονομαστός για τη σοφία του διδάσκαλος). Η φήμη του Λέοντος είχε εξαπλωθεί «επί πτερύγων ανέμων», είχε φτάσει ως το χαλιφάτο της Βαγδάτης.

Ο Χαλίφης Μαμούν τον ζήτησε επίσημα από τον αυτοκράτορα τον Λέοντα, έστω και ως μετακλητό, προσφέροντας ένα τεράστιο ποσό. Ο Θεόφιλος αποβλέποντας στο γόητρο της αυτοκρατορίας, αλλά και εκτιμώντας την αξία του δασκάλου, αρνήθηκε. Αξίζει να παραθέσουμε αποσπάσματα από τον επιστολικό διάλογο των δυο ηγετών, όπως τον διέσωσε ο «Συνεχιστής Θεοφάνους». Γράφει ο χαλίφης: « Αξιώ το ον έχεις επί φιλοσοφία και ταις άλλαις επιστήμαις περιβόητον άνδρα βραχύν τινά χρόνον εξαποστείλαι…».

Απαντά το Θεόφιλος: «*….άλογον το οικείον δούναι ετέροις καλόν και την των όντων γνώσιν έκδοτον ποιήσαι τοις έθνεσι, δι' ης το των Ρωμαίων γένος θαυμάζεται τε και τιμάται παρά πάσι*». Με λίγα λόγια , είναι ανοησία να ξεπουλήσεις στα έθνη, αυτό για το οποίο θαυμάζεται το γένος σου, δηλαδή, ο έξοχος διάκονος της όντως Παιδείας. (Από το βιβλίο του Γ. Τσαμπή «Η Παιδεία στο Βυζάντιο», εκδ. Γρηγόρη, σελ. 54).

Το παραπάνω, νομίζω, εξηγεί και το χιλιόχρονο της ενδόξου αυτοκρατορίας μας. «Κάλλιο γνώση, παρά γρόσι», όπως έλεγαν και οι εν αιχμαλωσία πρόγονοί μας. Και είναι γεγονός αναντίρρητο πως φτάσαμε στην αγιασμένη Επανάσταση γιατί «*η ψυχή του Γένους αγρυπνούσε. Φτωχοί παπάδες και δάσκαλοι, που ετρέφοντο με λίγο ψωμί, είχαν το σθένος εις το βάθος της ψυχής των, σθένος ποιητών.*

Καταλάβαιναν την ευθύνην που τους εβάρυνε να συνεχίσουν την ελληνικήν παράδοσιν• διηγούντο εις τα ελληνόπουλα ποια ήταν άλλοτε η πατρίδα τους και τους εδίδασκαν δύο ονόματα: Ελλάς και ελευθερία». (Του ακαδημαϊκού Σ. Μενάρδου, που περιέχεται στο βιβλίο του αρχιμ. Ιω. Αλεξίου, «Η Παιδεία στην Τουρκοκρατία», σελ. 181).

Εξαιρετικές είναι και οι προϋποθέσεις που θέτει ο Ιω. Καποδίστριας, για να αναλάβει κάποιος καθήκοντα δασκάλου: «*Εν γένει πρέπει να στοχάζονται (οι δάσκαλοι) ότι η κυβέρνηση και οι πολίται εμπιστεύονται εις αυτούς τα παιδία των δια να μάθωσιν όχι μόνον γράμματα, αλλά και το πώς να γίνωσιν άνδρες, ωφέλιμοι εις την κοινωνίαν. Όθεν οι διδάσκαλοι σωφρόνως και τιμίως διάγοντες και με ημερότητα και φιλοστοργίαν προς τους νέους προσφερόμενοι, χρέος έχουν να μαθητεύωσιν αυτούς και με τους λόγους και με το παράδειγμα της ίδιας των διαγωγής, εις τα προς τον Θεόν, προς εαυτούς και προς τον πλησίον καθήκοντα, εις την δικαιοσύνην και χριστιανικήν ευσέβειαν, εις την ευταξίαν και φιλαλήθειαν, εις την φιλοπονίαν, εις την αγάπην του πλησίον, εις παν ό,τι εν ενί λόγω, είναι πρόσφορον να τους καταστήση ήμερους και τιμίους ανθρώπους, ιδίως προς ένα έκαστον και ενάρετους και χρηστούς πολίτας κοινώς προς την πολιτείαν*». (Ιω. Τσάγκα, , «Η Ορθόδοξη Χριστιανική Αγωγή στο εκπαιδευτικό έργο του Ιω. Καποδίστρια», εκδ. «Κυριακίδη», σελ. 151).

Παρένθεση: Ακόμη θυμάμαι τις βαθυστόχαστες τιποτολογίες, στο πρόγραμμά της για το «*ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ: Πρώτα ο μαθητής*», της απίθανης εκείνης κ. Διαμαντοπούλου. Κουτσουλιές που σήμερα υλοποιούνται. Διαβάζω: Προηγούνται μεταξύ άλλων, τα ψηφιακά «ζαρζαβατικά» (διαδραστικός πίνακας, ηλεκτρονικό βιβλίο, προσωπικός Η/Υ) και κατόπιν ακολουθεί ο δάσκαλος, για τον οποίο

γράφει: «*Το Νέο Σχολείο δίνει έμφαση στην συνάρθρωση, τη συνέργεια και τον συντονισμό μεταξύ των βαθμίδων της εκπαίδευσης. Ισχυροποιείται ο ρόλος του εκπαιδευτικού στην διαδικασία αναβάθμισης του σχολείου, με πρωτοβουλίες αυτενέργειας και κίνητρα καινοτομίας, με τις γνώσεις που χρειάζεται για να ανταποκριθεί στην υψηλή αποστολή του και με αντίστοιχο υψηλό κύρος, θέση στην κοινωνία και αμοιβή*».

Έξοχο κείμενο, ιστορικό. Πώς το λέει, «υψηλή αμοιβή»; Υλοποιήθηκε διά της μειώσεώς της. Με τέτοιες, λοιπόν, υψηλόφρονες ονειροφαντασίες θα φτάσουμε, όχι σε χρηστούς και ενάρετους πολίτες, αλλά στο "ανοικτό στην κοινωνία και δημόσιο, ψηφιακό σχολείο". Το ποιος όμως θα είναι ο ρόλος του «ισχυροποιημένου» εκπαιδευτικού στο «ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ», τον διαβάζω στο βιβλίο «Νεοελληνική γλώσσα», Α΄ Γυμνασίου, (τετράδιο εργασιών), σελ. 71.

Ιδού το «σχολείο του μέλλοντος». «*Ουσιαστικά το σχολείο του μέλλοντος θα είναι μια μορφωτική υπηρεσία, όπου το κάθε παιδί θα μαθαίνει μόνο του από τον υπολογιστή, υποβοηθούμενο από ένα υποβαθμισμένο βοηθό μάθησης, (σ.σ. όπως λέμε οικιακή βοηθός), επιφορτισμένο κυρίως με τεχνικής φύσεως προβλήματα. Τα παιδιά που έχουν υπολογιστή στο σπίτι θα μπορούν να παρακολουθούν αποκεί (σ.σ. έτσι, μια λέξη, «αποκεί»), χωρίς να είναι απαραίτητη η καθημερινή παρουσία στο σχολείο, αφού έτσι κι αλλιώς οι ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων του θα είναι online σε 24ωρη βάση. Οι εκπαιδευτικοί, βέβαια, λένε…*», ποιος νοιάζεται τι λένε οι εκπαιδευτικοί; Καταλάβαμε…

Την Τρίτη τα σχολεία ανοίγουν. Δόξα τω Θεώ, θα αρχίσουμε με τις αγιαστικές ευχές της Εκκλησίας μας. Κάποιοι είμαστε υπερήφανοι, γιατί είμαστε Έλληνες δάσκαλοι και Χριστιανοί Ορθόδοξοι, γιατί τιμιότερα δεν υπάρχουν στην Οικουμένη. «Απ' έξω μαυροφόρα απελπισιά», αλλά μες στην τάξη Κρυφό Σχολειό. Κάνουμε τον σταυρό μας και "τρέλα κολοκοτρωναίικη", συνάδελφοι. Και κανείς να μην φοβάται τους μυρμηγκολέοντες, "πρόσκαιροι εισί".

(Παραθέτω τρία κείμενα της ρωμαίικης… τρέλας. Αν δεν υπήρχε αυτή, ακόμη θα προσκυνούσαμε τους Μωχαμετάνους.
«Ο κόσμος μας έλεγε τρελούς. Εμείς αν δεν είμεθα τρελοί, δὲν εκάναμε την Επανάσταση», μας ορμηνεύει ο Γέρος του Μοριά.
«Νοικοκυριοὶ καὶ φρόνιμοι
Δεν ζουν στον Ψηλορείτη
Οι κουζουλοὶ την κάνανε
Αθάνατη την Κρήτη»,
διαλαλεί και η κρητικὴ λεβεντομαντινάδα.
Μονολογούσε, περίλυπος και καταντροπιασμένος, Νικόλαος Ιβανώφ, αρχιστράτηγος των Βουλγάρων στην μάχη του Κιλκίς, μετὰ την συντριβή του απὸ τους αθάνατους Κιλκισιομάχους: «Όλα τα είχα προβλέψει, τα είχα σκεφτεί όλα, εκτὸς απὸ την τρέλα των Ελλήνων». Από την ευλογημένη εκείνη τρέλα, που απελευθέρωνε το έθνος, φτάσαμε σήμερα στους προδότες, που παραδίδουν αμαχητί τα αιματοβαμμένα διάσελα της Μακεδονίας).

Εμπρός, λοιπόν. με την ευχή της Παναγίας μας…

10.09.2018

Πηγή: www.antibaro.gr/